

USKOT

**USKOT-foorumi ry–
Uskontojen
yhteistyö Suomessa
VUOSIKERTOMUS**

2017

USKOT-FOORUMI

Uskontojen yhteistyö Suomessa – USKOT-foorumi ry

Religionernas samarbete i Finland – RESA-forumet rf

VUOSIKERTOMUS 2017

Sisällysluettelo

1	Yleistä	5	3.4.2	Quebecin moskeija-ammuskelua koskeva kannanotto	31
2	Järjestäytyminen	6	3.4.3	Uskontojohtajien ja järjestöjen julkilausuma Unkarin turvapaikkapolitiikasta	31
2.1	USKOT-foorumi, jäsenet ja tarkoitus	6	3.5	Lausunnot viranomaisille	32
2.2	Vuosikokous 2017	6	3.5.1	Lausunto sisäministeriölle taistelualueelta palaajien kanssa toimimiseksi	32
2.3	Hallitus	8	3.5.2	ETNO:n lausuntopyyntö kotoutumisesta	32
2.3.1	Hallitus vuoden 2017 alkukuukausina	8	3.5.3	USKOT-foorumin esityksiä UM:n CEDAW-raporttiin	32
2.3.2	Hallitus 2017–2019	8	3.5.4	Osallistuminen UM:n ihmisoikeusraportin (UPR) valmisteluun ja kommentointiin	32
2.3.3	Hallituksen nimeämät toimihenkilöt	9	3.6	Edustuksia viranomaisten työryhmissä ja neuvottelukunnissa	33
2.4	Johtosääntö	9	3.6.1	Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO)	33
2.5	Jaostot	10	3.6.2	Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukunta	33
2.6	Uusista jäsenyhteisöistä päättäminen	10	3.6.3	“Ihmisoikeudet ulkopolitiikassa” -verkosto	33
3	Varsinainen toiminta	11	3.7	Kansainväliset yhteydet	34
3.1	Yhdenvertaisuuden toteutuminen uskonnonopetuksessa	11	3.7.1	Euroopan uskontojohtajien kokous Turussa 16–19.5.2017	34
3.2	Uskonnot suomalaisessa yhteiskunnassa – Hanasaari II -seminaari	19	3.7.2	Paneeli Transatlanttisen uskonto- ja diplomatiaverkoston kanssa	36
3.3	Muut teemat ja tapahtumat	27	3.7.3	KUA Interfaith Round Table	36
3.3.1	Café Dialogi Kirkkopäivillä	27	3.7.4	Nuorten uskontodialogikoulutus	36
3.3.2	Maailma kylässä – Uskontojen kylä	27	4	Talous ja hallinto	37
3.3.3	Hiljainen hetki Narinkkatorilla 21.8.2017	28	4.1	Talous	37
3.3.4	Uskontojen foorumin perustaminen Espooseen	31	4.2	Hallinto	37
3.3.5	Uskonnonvapaus ja naisten oikeudet -seminaari ulkoministeriössä	31			
3.4	Kannanotot ja viestintä	31			
3.4.1	Viestintä	31			

1 Yleistä

USKOT-foorumi lähti vuoteen 2017 tunnuksenaan ”Näkymisen vuosi”. Toimintasuunnitelmassa todettiin, että Suomen juutalaiset, kristityt ja muslimit ovat Foorumin puitteissa jo kuuden vuoden ajan tehneet säännöllistä yhteistyötä. Nämä yhteisöt esiintyvät yhdessä puolustamassa yhteisiä arvoja ja antavat lausuntoja viranomaisille yhteiskunnan kehittämistä koskevissa asioissa. Tärkeänä pidettiin sitä, että Foorumilla olisi asiantuntemustaan vastaavat resurssit, jotta se voisi kovenevien asenteiden aikana tehdä tehokasta yhteistyötä niin viranomaisten kuin mediankin kanssa. Sen oli oltava näkyvä ja tunnettu.

Resurssien suhteen voidaan sanoa, että tilanne on parantunut. Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) myönsi USKOT-foorumille yleisavustuksen Foorumin toiminnan vakiinnuttamiseksi. Tätä arvostamme suuresti. Se, miten olemme onnistuneet näkyvyyden ja tunnettuuden suhteen sekä vaikuttamistyössämme, jää muiden arvioitavaksi. Uskallamme kuitenkin sanoa, että edistystä on tapahtunut.

Järjestäytyminen

2 Järjestäytyminen

2.1 USKOT-foorumi, jäsenet ja tarkoitus

Vuosi 2017 oli USKOT-foorumin seitsemäs toimintavuosi. ”Uskontojen yhteistyö Suomessa ry – USKOT-foorumi / Religionernas samarbete i Finland rf – RESA-forumet” -yhdistyksen perustamiskokous pidettiin 24.1.2011. Yhdistys rekisteröitiin 15.5.2012.

Yhdistyksen perustajajäsenyhteisöt edustavat kolmea uskontoperinnettä: juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia. Foorumissa ovat mukana Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN), Suomen Evankelis-luterilainen kirkko, Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE), Suomen Islam-seurakunta ja Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto. Foorumin päämääränä on vaalia yhteiskuntarauhaa maassamme uskonnonvapautta vahvistavassa hengessä edistämällä uskontojen välistä vuoropuhelua, yhdenvertaisuutta, keskinäistä kunnioit-

tusta ja yhteistyötä Foorumin tärkeäksi katsomissa asioissa.

2.2 Vuosikokous 2017

USKOT-foorumin seitsemäs vuosikokous pidettiin 5.4.2017 Islam-talon juhlasalissa, Fredrikinkatu 33 A, Helsingissä. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin yhdistyksen puheenjohtaja Atik Ali ja sihteeriksi toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli. Vuosikokous käsiteli seuraavat asiat:

Vuoden 2016 tilinpäätöksen ja vuosikertomuksen vahvistaminen sekä vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille vastuuvollisille; toimintasuunnitelman, tulo- ja menoarvion sekä liittymis- ja jäsenmaksujen vahvistaminen vuodelle 2017; puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien sekä hallituksen jäsenten ja varajäsenten valitseminen toimikaudelle 2017–2018, hallituksen esitys Foorumin johtosäännöksi sekä uusista jäsenyhteisöistä päättäminen.

Suomen Islam-seurakunta isännöi USKOT-foorumin vuosikokousta huhtikuussa.

USKOT-foorumin vuosikokouksessa 2017 väistynyt hallitus yhteistapaamisessa paikallisten uskonnollisten yhteisöjen edustajien kanssa Turun Tuomiokapitulissa 16.3.2017.

2.3 Hallitus

2.3.1 Hallitus vuoden 2017 alkukuukausina

Keväällä 2015 pidetty vuosikokous valitsi toimikaudeksi 2015–2016 hallituksen, jonka kokoonpanoon tehtiin vuoden 2016 vuosikokouksessa joitakin muutoksia. Näin valittu hallitus toimi vuoden 2017 vuosikokoukseen saakka. Hallituksen kokoonpano oli 1.1.–5.4.2017 seuraava:

Puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja:

Atik Ali, Suomen Islam-seurakunta

Varapuheenjohtajat:

Kaarlo Kalliala, Suomen Evankelis-luterilainen kirkko

Yaron Nadbornik, Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry

Hallituksen jäsenet:

Suomen Ekumeeninen Neuvosto ry (SEN):

Jan Edström, varalla Ilari Rantakari

Milena Parland, varalla Jari Portaankorva

Suomen Evankelis-luterilainen kirkko:

Laura Maria Latikka, varalla Risto Jukko

Suomen Islam-seurakunta:

Varol Abdrahim, varalla Deniz Bedretdin

Suomen Islamilainen Neuvosto ry (SINE):

Pia Jardi, varalla Abdessalam Jardi

Isra Lehtinen, varalla Anas Hajjar

Suomen Juutalaisten Seurakuntien keskusneuvosto ry:

Yvonne Westerlund, varalla Simon Livson.

2.3.2 Hallitus 2017–2019

Vuoden 2017 vuosikokous valitsi USKOT-foorumille järjestyksessä neljännen hallituksen, joka aloitti toimi-

Uuden hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Kaarlo Kalliala (keskellä) ja varapuheenjohtajiksi Atik Ali ja Yaron Nadbornik.

kautensa 5.4.2017 pidetyn kokouksen jälkeen. Valituiksi tulivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja:

Kaarlo Kalliala, Suomen Evankelis-luterilainen kirkko

Varapuheenjohtajat:

Atik Ali, Suomen Islam-seurakunta

Yaron Nadbornik, Suomen Juutalaisten

Seurakuntien Keskusneuvosto ry

Hallituksen jäsenet:

Suomen Ekumeeninen Neuvosto ry (SEN):

Mari-Anna Pöntinen, varalla Milena Parland

Jan Edström, varalla Jari Portaankorva

Suomen Evankelis-luterilainen kirkko:

Elina Hellqvist, varalla Laura Maria Latikka

Suomen Islam-seurakunta:

Kadriye Bedretdin, varalla Ferhan Bedretdin

Suomen Islamilainen Neuvosto ry (SINE):

Pia Jardi, varalla Abdessalam Jardi

Isra Lehtinen, varalla Anas Hajjar

Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry:

Yvonne Westerlund, henkilökohtainen nimetty varajäsen.

Hallitus kokoontui vuoden 2017 aikana kahdeksan ker-

taa. Kokoontumiset järjestettiin Islam-talossa, Fredrikinkatu 33 A, Helsinki.

2.3.3 Hallituksen nimeämät toimihenkilöt

Anja Toivola-Stambouli, toiminnanjohtaja

Yaron Nadbornik, tiedottaja 1.7.–13.9.2017

Saara Kuoppala, viestintävastaava ja projektisihteeri 13.9.2017 alkaen.

Perry Johansson, rahastonhoitaja.

USKOT-foorumin toimisto on toiminut Islam-talossa, Fredrikink. 33 A, 3. krs. Syksyllä 2017 toimisto pääsi muuttamaan asianmukaisiin tiloihin OKM:n myöntämän avustuksen turvin.

2.4 Johtosääntö

Vuosikokous hyväksyi hallituksen vuoden 2016 aikana valmisteleman johtosäännön USKOT-foorumille. Sen tarkoituksena on antaa selkeä käsitys Foorumin päätöksentekojärjestelmästä ja eri elinten keskinäisestä toimivallasta ja vastuusta. Johtosääntö kuvaa Foorumin hallintoelinten kokoonpanon ja tehtävät Foorumin sääntöjen ja tehtyjen strategisten linjausten sekä muiden päätösten mukaisesti. Se on laadittu helpottamaan Foorumin luottamushenkilöiden ja toimihenkilöiden työskentelyä.

2.5 Jaostot

Jaostot ovat oman alansa neuvoa-antavia asiantuntijaeliä, joiden tehtävänä on valmistella asioita hallitukselle. Ne voivat myös tehdä aloitteita toimialaansa koskevista asioista. Hallitus voi pyytää jaostoa toteuttamaan hallituksen antamia tehtäviä. Hallitus valitsee jäsenet perustamiinsa jaostoihin. Jäsenten tulee tarkoituksenmukaisella tavalla edustaa jäsenyhteisöjä ja tarvittavaa asiantuntemusta. Jaoston jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan.

Hallitus perusti vuonna 2017 seuraavat jaostot ja valitsi niihin jäsenet:

1. *Ihmisoikeusjaosto:* Atik Ali, pj
Jäsenet: Jan Edström, Janina Hasenson, Anna Hyvärinen, Pia Jardi
2. *Kansainvälisten asiain jaosto:* Anas Hajjar pj
Jäsenet: Kadriye Bedretdin, Mikko Heikka, Elina Hellqvist, Abdessalam Jardi, Kaarlo Kalliala, Yvonne Westerlund
3. *Uskonnonopetusjaosto:* Mari-Anna Pöntinen pj
Jäsenet: Atik Ali, Abbas Bahmanpour, Jyri Komulainen, Juho Kyntäjä, Isra Lehtinen, Yaron Nadbornik, Sirpa Okulov, Suaad Onniselkä, Milena Parland, Anja Toivola-Stambouli, Daniel Weintraub, Tuula Vinko
4. *Viestintäjaosto:* Yaron Nadbornik, pj
Jäsenet: Mari Leppänen, Oussama Yousfi, Anja Toivola-Stambouli, Saara Kuoppala
5. *Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaosto:* Laura Maria Latikka, pj

Jäsenet: Ferhan Bedretdin, Pia Jardi, Isra Lehtinen, Anja Toivola-Stambouli, Yvonne Westerlund, Katriina Väisänen

2.6 Uusista jäsenyhteisöistä päättäminen

Hallitus ei tehnyt vuosikokoukselle esityksiä uusista jäsenyhteisöistä. Vuoden 2017 aikana käytiin kuitenkin keskustelua USKOT-foorumin mahdollisesta laajentumisesta toisiin uskontoihin sekä muunlaisesta verkostoitumisesta. Asia oli esillä 30.11.2017 järjestetyssä ns. Hanasaari II -seminaarissa.

3 Varsinainen toiminta

3.1 Yhdenvertaisuuden toteutuminen uskonnonopetuksessa

USKOT-foorumi katsoo, että oman uskonnon opetuksella on huomattava kulttuuria ja identiteettiä rakentava – ja maahanmuuttajien kohdalla myös kotouttava – vaikutus ja että oman uskonnon lisäksi opetusta tulee saada myös muista uskonnoista. Foorumi korostaa yhdenvertaisuutta ja vähemmistöjen oikeuksien toteutumista uskonnonopetuksessa.

Uskonnonopetus nousi USKOT-foorumin asialistalle ensimmäisen kerran kesäkuussa 2012, kun maan hallitus päätti uskonnonopetuksen tuntien vähentämisestä. Seuraavana keväänä Foorumin vuosikokous päätti nimetä vuoden 2013 uskonnonopetuksen teemavuodeksi, ja vuosina 2014 – 2015 Foorumi antoi viranomaisille kaikkiaan viisi uskonnonopetusta koskevaa lausuntoa.

Vuoden 2016 aikana uskonnonopetuskeskustelu sai uusia sävyjä, kun jotkut kunnat alkoivat tehdä päätöksiä uskontojen yhteisopetuksesta. Näin tehdessään ne ennakoivat sitä, että syksyllä kouluissa otettaisiin käyttöön Opetushallituksen uusien

Varsinainen toiminta

Uskonnonopetus ja vähemmistöt -seminaari pidettiin Suomen Islam-seurakunnan tiloissa. Seminaarin avasi opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (keskellä).

perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat. Päätökset oli saatettu tehdä siinä vilpittömässä käsityksessä, että näin edistetään monikulttuurisuutta ja yhteisymmärrystä, tai sitten ne oli tehty säästöjen saamiseksi. Joka tapauksessa moni opettaja menetti työnsä ja vähemmistöuskontoon kuuluva oppilas oman uskontotuntinsa.

Foorumin jäsenistössä ovat edustettuna monentyyppiset vähemmistöt: juutalaisuus ja islam mutta myös esim. ruotsinkieliset ortodoksit, jotka toivat USKOT-foorumin tietoon tapauksia, joissa vähemmistöön kuuluvien oppilaiden oikeuksia ei oltu kunnioitettu. Asiassa oli erityisen aktiivinen hallituksen jäsen Milena Parland.

Seminaaria seurasi sarja tapaamisia eri viranomaisten kanssa. USKOT-foorumin us-

Seminaariin osallistui myös Helsingin apulaispormestari Nasima Razmyar.

Tässä tilanteessa USKOT-foorumi halusi koota pyöreän pöydän ympärille niitä tahoja, joita asia koskee. Islam-seurakunnan juhlasalissa järjestettiin 30.1.2017 seminaari «Uskonnonopetus ja vähemmistöt», johon osallistui viranomaisia, tutkijoita ja eri uskontojen edustajia. Tarkoituksena oli jakaa kokemuksia ja löytää myönteisiä ratkaisuja vähemmistöuskontoja edustavien oppilaiden kohtaamiin ongelmiin. Avauspuheenvuorossaan opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen totesi, että oman uskonnon tuntemisen ja uskontojen lukutaidon merkitys on tänä päivänä korostunut entisestään. Osanottajat vetosivat viranomaisiin ja poliittisiin päättäjiin sen varmistamiseksi, että paikallistason opetussuunnitelmat noudattavat valtakunnallista opetussuunnitelmaa myös vähemmistöjen osalta. Seminaarin järjestelyistä vastasi puheenjohtaja Atik Alin johdolla Foorumin uskonnonopetusjaosto.

Tampereen yliopiston tutkija Inkeri Rissanen toi puheenvuorossaan esille uskonnonopetuksen kulttuuria ja identiteettiä rakentavan vaikutuksen.

Daniel Weintraub piti alustuspuheenvuoron liittyen uskonnonopetuksen nykytilanteeseen.

konnonopetusjaoston jäsenet tapasivat seuraavia viranomaisia:

- Opetushallitus 28.3.2017
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) 30.3.2017
- Opetusalan ammattijärjestö (OAJ) 11.4.2017
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) 21.4.2017
- Opettajakoulutusfoorumi 4.5.2017
- Kuntaliitto 11.5.2017
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto 6.11.2017.

USKOT-foorumi teki 23.5.2017 Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle (KARVI) arviointialoitteen yhdenvertaisuuden toteutumisesta uskonnonopetuksessa. Syksyllä käynnistettiin vielä kaksi hanketta: kunnille ja kouluille tarkoitettu ”Opas Yhdenvertaisuuden edistämiseen perusopetuksessa erityisesti silmällä pitäen uskonnonopetusta”, sekä tukimateriaalin tuottaminen opettajille. Näiden toteutuminen siirtyi vuodelle 2018.

Maaliskuussa USKOT-foorumi vieraili Opetushallituksessa. Kuvassa Atik Ali, Olli-Pekka Heinonen, Yaron Nadbornik, Kaarlo Kalliala, Sirpa Okulov, Ilpo Kuusela, Milena Parland ja Suaad Onniselkä.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksessa keskusteltiin muun muassa yhdenvertaisuuden toteutumisesta uskonnonopetuksessa. Kuvassa Harri Peltoniemi, Milena Parland, Juho Kyntäjä, Sirpa Okulov, Suaad Onniselkä ja Atik Ali.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä uskonnonopetusjaosto tapasi ministerin erityisavustaja Heikki Kuutti-Uusitalon (oikealla).

Uskonnonopetusjaosto vierailulla OAJ:ssa. Kuvassa Juho Kyntäjä, Anja Toivola-Stambouli, Olavi Arra, Päivi Lyhykäinen, Isra Lehtinen ja Atik Ali.

Kuntaliitossa uskonnonopetusjaoston edustajat tapasivat opetus- ja kulttuuriyksikön johtaja Terhi Päivärinän.

Opettajankoulutusfoorumin vierailullaan USKOT-foorumin edustajat vaihtoivat ajatuksiaan uskonnonopetuksesta Arto Kallioniemen, Jari Lavosen ja Eero Salmenkiven kanssa.

3.2 Uskonnot suomalaisessa yhteiskunnassa – Hanasaari II -seminaari

Vuonna 2007 järjestettiin Hanasaaren ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa seminaari, jossa pohdittiin uskontojen roolia suomalaisessa yhteiskunnassa. Tapaamisella oli tärkeä rooli USKOT-foorumin perustamisessa. Ajatus uudesta vastaavanlaisesta laajapohjaisesta uskontotoimijoiden tapaamisesta syntyi Suomen uskontojohtajien kanssa 2.12.2015 pidetyssä yhteistilaisuudessa. Tapaamisessa tarkasteltaisiin niitä muutoksia, joita Suomen uskontokentässä ja yhteiskunnassa on tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, sekä tehtäisiin johtopäätöksiä USKOT-foorumin tulevasta toiminnasta.

Marraskuussa järjestettyyn Uskonnot suomalaisessa yhteiskunnassa -seminaariin kutsuttiin eri uskontokuntien edustajia, viranomaisia, tutkijoita sekä toimittajia.

Seminaari järjestettiin 30.11.2017 G18-juhlasalissa Helsingissä. Osanottajiksi kutsuttiin eri uskontokuntien edustajia, viranomaisia, tutkijoita sekä tiedotusvälineitä. OKM myönsi järjestelyihin projektiavustuksen.

Avauspuheenvuorossaan USKOT-foorumin puheenjohtaja, piispa Kaarlo Kalliala pohti uskontokentän muuttumista ja sitä, miten muutos on haastanut uskontoja itseään ja samalla myös suomalaista yhteiskuntaa. Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen toi tilaisuuteen valtiovallan tervehdyksen, jossa hän korosti uskontojen välisen vuoropuhelun merkitystä yhteiskuntarauhan kannalta. Tutkimuskoordinaattori Jussi Sohlberg kävi läpi Suomen uskontokentässä viime vuosina tapahtuneita muutoksia. Sohlbergin mukaan uskontoja haastavat muun muassa maallistuminen, individualismi, globalisaatio, uskontojen moninaisuus ja uskonnollisuuden muuttuminen.

USKOT-foorumin tähänastisen toiminnan vaiheita valittiin toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli, joka kutsui Foorumin johdossa eri aikoina toimineet uskontokuntien edustajat vuorollaan kommentoimaan Foorumin kehitystä vaatimattomasta alusta yhteiskunnalliseksi vaikuttajaksi. Puheenjohtajina toimineet Jan Edström (2011–2012, kristinusko), Yaron Nadbornik (2013–2014, juutalaisuus), Atik Ali (2015–2016, islam) ja Kaarlo Kalliala (2017, kristinusko) kuvailivat kautensa keskeisiä kysymyksiä, jonka jälkeen Jan Edström hahmotteli Foorumin tulevaisuutta muihin uskontoihin laajenemisen ja paikallisen toiminnan näkökulmasta.

Fleilach Mit Kneidlach Klezmer-yhtye viihdytti osanottajia lounaan aikana. Iltapäivän aloitti sisäministeriön kehittämispäällikkö Tarja Mankkinen, joka puhui valtiovallan ja uskontojen suhteesta muuttuneessa yhteiskunnassa. Foorumin varapuheenjohtaja Atik Ali puolestaan

Seminaarin lopuksi Foorumin tulevaisuutta pohdittiin eri teemoihin keskittyneissä työryhmissä.

käsitteli uskontojen roolia yhteiskuntarauhan puolustajina Turun puukotustapahtuman valossa. Lopuksi työryhmissä luonnosteltiin USKOT-foorumille tiekarttaa tulevaisuuteen.

Kysymys Foorumin laajentumisesta muihin uskontoihin sekä paikallisesti oli ollut esillä Foorumin hallituksessa jo alkuvuodesta 2017 Turussa, jolloin hallituksen kokoukseen oli kutsuttu Turun juutalaisen seurakunnan sekä Turun islamilaisen seurakunnan edustajia. Molemmat olivat kiinnostuneita yhteistyöstä USKOT-foorumin

kanssa. Hanasaari II -tapaamisessa kysymys yhteistyön muodoista paikallisten uskonnollisten yhteisöjen kanssa esitettiin käsiteltäväksi erillisessä tilaisuudessa vuoden 2018 aikana.

3.3 Muut teemat ja tapahtumat

3.3.1 Café Dialogi Kirkkopäivillä

Suomen Ev.lut. kirkko järjesti Kirkkopäivät Turussa toukokuussa 2017. Kirkkopäivien yhteydessä järjestettiin yhteistyössä SEN:in ja Fokus ry:n kanssa uskonnonvapaustapahtuma Café Dialogi lauantaina 20.5. klo 13–15 Turun Kirjakahvilassa, Vanha Suurtori 3, Brinkkalan sisäpihalla.

Café Dialogissa oli mahdollisuus tavata eri uskontoja tunnustavia henkilöitä kahvikupin äärellä. Foorumin edustajina paikalla olivat hallituksen jäsen Elina Hellqvist sekä toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli. Puheenjohtaja Kaarlo Kalliala kävi myös tervehtimässä. Noin 40 henkilöä osallistui tapahtumaan, joukossa paljon nuoria. Tunnelma oli hyvä ja keskustelu vilkasta. Mukana olleet Turun muslimit toivoivat lisää vastaavia tapahtumia.

3.3.2 Maailma kylässä – Uskontojen kylä

USKOT-foorumi osallistui 27.–28.5.2017 Kaisaniemen puistossa, Helsingissä järjestettyyn Maailma kylässä -tapahtuman Uskontojen kylään. Festivaalien yleiskoordinaattorina oli Kepa, ja Uskontojen kylän käytännön järjestelyistä vastasi Helsingin seurakuntayhtymä. USKOT-foorumin edustajina Uskontojen kylässä päivystivät toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli sekä hallituksen jäsenet Elina Hellqvist ja Isra Lehtinen, jotka myös osallistuivat keskusteluun uskonnollisista yhteisöistä toimijoina yhteiskunnassa.

3.3.3 Hiljainen hetki Narinkkatorilla 21.8.2017

Turussa 18.8.2017 tapahtuneen väkivallanteon jälkeen USKOT-foorumi osallistui yhdessä Helsingin seurakuntayhtymän ja Suomen Muslimiverkoston kanssa hiljaisen hetken järjestämiseen.

USKOT-foorumin varapuheenjohtaja ja Muslimiverkoston puheenjohtaja Atik Ali avasi tilaisuuden. Puhujina esiintyi pareittain eri uskontojen ja viranomaisten edustajia. Helsingin kaupungin tervehdyksen toi apulaispormestari Nasima Razmyar ja sisäministeriön tervehdyksen kehittämisspäällikkö Tarja Mankkinen. USKOT-foorumin edustajina puhuivat Mari-Anna Pöntinen (SEN),

Anas Hajjar (SINE) ja Yaron Nadbornik (JSKN). Lisäksi esiintyivät Resalat-yhdyskunnan edustajana Abbas Bahmanpour, Turun iskussa loukkaantunut Hasan Alazawii sekä arkkipiispa Kari Mäkinen. Osanottajat asettivat ruusuja maljaan tai sytyttivät kynttilöitä. Paikalle tulleet arvostivat tilaisuuden harrasta luonnetta.

Tapahtuman aloitteentekijöinä toimivat Resalat-yhdyskunnan Paula Kemell ja Helsingin seurakuntayhtymän Heidi Rautionmaa. Logistiikasta huolehti seurakuntayhtymä, joka myös järjesti paikalle musiikkiesityksen ja valokuvaajan. Paikalla oli eri arvioiden mukaan noin 300 henkeä. Järjestäminen tapahtui viikonvaihteen aikana pääasiassa WhatsApp-sovelluksen avulla.

Kuvat: Carolina Mubarak

Narinkkatorilla kuultiin puheenvuoroja mm. Kari Mäkiseltä, Tarja Mankkiselta, Abbas Bahmanpourilta ja Yaron Nadbornikilta. Kuvat: Carolina Mubarak

3.3.4 Uskontojen foorumin perustaminen Espooseen

USKOT-foorumi sai ortodoksitaustaiselta Filoksenia ry:ltä kutsun osallistua tilaisuuteen, joka järjestettiin 14.11.2017 Espoon asemalla, Trapesassa. Tarkoituksena oli tutkia tarvetta ja mahdollisuutta perustaa Espooseen uskontojen foorumi sekä lisätä yhteiskuntarauhaa ja suvaitsevuutta edistävää vuoropuhelua. Keskustelun teemoiksi nousivat uskonnonopetus ja äidinkielen merkitys. Tapaamiseen osallistui USKOT-foorumin edustajana toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli, joka korosti paikallisen toiminnan merkitystä uskontojen välisessä yhteistyössä.

3.3.5 Uskonnonvapaus ja naisten oikeudet -seminaari ulkoministeriössä

USKOT-foorumi sai kutsun lähettää edustaja 14.11.2017 pidettyyn seminaariin uskonnonvapaudesta ja naisten oikeuksista. Järjestäjänä toimi ulkoministeriö yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston ja Suomen Lähetysseuran kanssa. Foorumin edustajana seminaariin osallistui hallituksen jäsen Isra Lehtinen. Varapuheenjohtaja Atik Ali osallistui tilaisuuteen oman seurakuntansa edustajana.

3.4 Kannanotot ja viestintä

3.4.1 Viestintä

Näkyvyys oli yksi vuoden 2017 prioriteeteista. Viestintään käytettiin etupäässä Facebook-sivuja <https://www.facebook.com/uskotfoorumi/> sekä nettisivuja www.uskot-resa.fi.

FB-sivustojen näkyvyys parani huomattavasti vuoden 2017 aikana, jolloin molemmat varapuheenjohtajat ja syksyn alusta lähtien osapäiväinen viestintävastaava päivittivät sivuja jatkuvasti. Vuoden 2016 vuosikertomus julkaistiin painettuna suomen, ruotsin ja englannin kielellä. Runsaasti kuvitettu vuosikertomus osoittautui erinomaiseksi viestintävälineeksi.

3.4.2 Quebecin moskeija-ammuskelua koskeva kannanotto

Helmikuun alussa Kanadan Quebecissa ammuttiin moskeijaan rukoilemaan kokoontuneita ihmisiä. USKOT-foorumi julkaisi 2.2.2017 asiasta kannanoton. Siinä todettiin mm., että maamme on tähän asti välttynyt pahimmilta viharikoksilta, ja että meidän tulee jatkaa uskontojen ja vakaumusten vuoropuhelua ja yhteistyötä, jotta rakentaisimme yhteistä Suomea. Viitattiin myös Yhteisymmärrysviikon teemaan ”Monien uskontojen ja katsomusten Suomi”.

3.4.3 Uskontojohtajien ja järjestöjen julkilausuma Unkarin turvapaikkapolitiikasta

Suomen uskontojohtajien aloitteesta julkistettiin 9.3.2017 kannanotto Unkarin turvapaikkapolitiikasta. Mukaan liittyivät myös Amnesty Internationalin Suomen osasto, Ihmisoikeusliitto, Suomen Pakolaisapu, Pakolaisneuvonta sekä Diakonissalaitos. Kannanoton koordinoinnin hoiti SEN.

Kysymys oli Unkarin parlamentin päätöksestä sulkea kaikki turvapaikanhakijat säilöönottokeskuksiin konttileireille. Mukaan liittyneillä järjestöillä on paljon asiaosaamista, ja julkilausuma sisälsi myös viittauksia

kansainväliseen oikeuteen. Kun kannanotto julkaistiin USKOT-foorumin FB-sivuilla, siihen tuli monenlaista palautetta, myös asiatonta. Useita kymmeniä kommentteja jouduttiin poistamaan ja joitakin kirjoittajia laittamaan estolistalle.

3.5 Lausunnot viranomaisille

3.5.1 Lausunto sisäministeriölle taistelualueelta palaajien kanssa toimimiseksi

Sisäministeriö pyysi USKOT-foorumilta 3.3.2017 lausunnon ehdotuksesta viranomaisten yhteistyön järjestämiseksi taistelualueelta palaajien kanssa toimimiseksi. Puheenjohtajisto ja toiminnanjohtaja laativat lausunnon, jossa toivottiin tässä asiassa tukea Suomen Islamilaiselle Neuvostolle (SINE). Lausunto toimitettiin ministeriöön 10.3.2017.

3.5.2 ETNO:n lausuntopyyntö kotoutumisesta

ETNO lähetti 8.5.2017 kommentointipyynnön luonnoksesta jäsenten yhteiseksi lausunnoksi kotoutumisen edistämistä koskevasta laista. Aikaa annettiin kaksi vuorokautta. Toiminnanjohtaja toimitti kommentit lausuntoluonnokseen ottaen huomioon puheenjohtajan ehdotukset. Kommenteissa korostettiin sitä, että useilla maahanmuuttajilla uskonnollinen yhdyskunta on se tuttu ja turvallinen taho, josta haetaan tukea heti saapumisvaiheessa. Tästä syystä uskonnollisia yhdyskuntia, joiden resurssit ovat usein vähäiset, tulisi tukea hyvään kotoutumiseen tähtäävän toiminnan järjestämisessä. ETNO otti huomioon esittämämme lisäykset omassa lausunnossaan.

3.5.3 USKOT-foorumin esityksiä UM:n CEDAW-raporttiin

Ulkoministeriö pyysi USKOT-foorumilta esityksiä asioiksi, joita voitaisiin tarkastella UM:n tekeillä olevassa 8. raportissa YK:n CEDAW-komitealle (Convention on the Elimination of Discrimination against Women / Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus). Raportissa tarkastellaan sitä, miten Suomi on toimeenpannut naisten syrjintää koskevaa CEDAW-sopimusta, sekä erityisesti sitä, miten se on reagoinut komitean edellisen raportin johdosta esittämiin suosituksiin.

Koska tilanne Suomessa on viimeisen viiden vuoden aikana muuttunut huomattavasti erityisesti uskontojen näkökulmasta, USKOT-foorumi esitti UM:lle, että se sisällyttäisi raporttiinsa seuraavia asioita: uskonnollisten yhteisöjen merkitys tasa-arvotyössä; naisten uskontonsa vuoksi kokema syrjintä, vihapuhe ja väkivalta; tyttöjen sukuelinten silpominen sekä ns. kunniamurhat tai niiden valmistelu. Lausunto toimitettiin UM:lle 14.8.2017. Sen laativat yhteistyössä Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojoaston puheenjohtaja Laura Maria Latikka, jaoston jäsen Katariina Väisänen ja toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli.

3.5.4 Osallistuminen UM:n ihmisoikeusraportin (UPR) valmisteluun ja kommentointiin

Ulkoministeriö valmisteli vuoden 2017 alussa raporttia YK:n kolmanteen määräaikaistarkasteluun (Universal Periodic Review – UPR), joka koskee ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa. Tähän pyydettiin järjestöiltä kommentteja 9.1.2017 mennessä. USKOT-foorumi harkitsi yhteisten kommenttien antamista Suomen

Ekumeenisen Neuvoston (SEN) kanssa ja osallistui valmistelutyöhön. Tekstissä oli kuitenkin osia, joita USKOT-foorumi ei voinut ilman hallituksen yhteistä kantaa allekirjoittaa. Nämä koskivat mm. turvapaikanhakijoiden uskonnon tai vakaumuksen vapauden turvaamista. Tästä syystä lausunto jäi yksinomaan SEN:in nimiin.

UPR:n Suomea koskeva tarkastelukierros pidettiin toukokuussa 2017 Genevessä. Tarkastelussa Suomelle annettiin joukko suosituksia, joihin suhtautumisesta UM oli laatinut vastausluonnoksen. Kansalaisjärjestöjä oli kutsuttu kommentoimaan luonnosta 17.8.2017 järjestettyyn kuulemistilaisuuteen. Tilaisuuteen osallistuivat varapuheenjohtaja Atik Ali ja toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli. USKOT-foorumi ei kuitenkaan mennyt mukaan Ihmisoikeusliiton aloitteesta laadittuun usean järjestön UPR-raporttia koskevaan tiedotteeseen.

3.6 Edustuksia viranomaisten työryhmissä ja neuvottelukunnissa

3.6.1 Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO)

USKOT-foorumi valittiin vuonna 2016 ETNO:n yhdeksi valtakunnalliseksi jäsenjärjestöksi sekä neuvottelukunnan työjaoston varajäseneksi. ETNO edistää maahan-

USKOT-foorumi on yksi Etnisten suhteitten neuvottelukunnan ETNO:n valtakunnallisista jäsenjärjestöistä.

muuttajien ja etnisten vähemmistöjen, viranomaisten, poliittisten puolueiden ja kansalaisjärjestöjen välistä vuoropuhelua. Valtioneuvosto asetti 11.2.2016 neuvottelukunnan vuosille 2016–2020. Lokakuussa 2017 USKOT-foorumi ilmaisi kiinnostuksensa osallistua asetettavan ETNO:n uskonnollisen ja kulttuurisen vuoropuhelun asiantuntijatyöryhmän työhön. Päätös tästä siirtyi vuoden 2018 puolelle. USKOT-foorumin edustajana Etnon valtakunnallisessa neuvottelukunnassa toimi toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli, varalla puheenjohtaja Atik Ali. Valtakunnallinen ETNO kokoontui vuoden 2017 aikana kolme kertaa.

3.6.2 Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukunta

USKOT-foorumi valittiin vuonna 2016 jäseneksi Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukuntaan. Neuvottelukunta, joka on asetettu kolmeksi vuodeksi, aloitti toimintansa 15.10.2016. Sen tehtävinä ovat yhdenvertaisuuden yleinen edistäminen ja vuoropuhelu- ja tietojenvaihtokanavana toimiminen syrjinnän ehkäisemisessä eri toimijoiden ja viranomaisten välillä. USKOT-foorumin edustajana toimi hallituksen varajäsen Laura Maria Latikka. Neuvottelukunta kokoontui vuoden 2017 aikana neljä kertaa.

3.6.3 “Ihmisoikeudet ulkopoliitikassa” -verkosto

Ulkoministeriö kutsui vuonna 2016 USKOT-foorumin silloisen puheenjohtajan Atik Alin jäseneksi ihmisoikeuspolitiikan verkostoon, joka koostuu 21 asiantuntijasta. Verkoston jäsenet ovat keskeisiä ulko- ja yhteiskuntapolitiikan asiantuntijoita, ihmisoikeus- ja muiden kansalaisjärjestöjen johtajia ja yliopistojen edustajia. Verkosto kokoontui vuonna 2017 viisi kertaa.

3.7 Kansainväliset yhteydet

3.7.1 Euroopan uskontojohtajien kokous Turussa 16.–19.5.2017

Euroopan uskontojohtajien neuvosto (ECRL – European Council of Religious Leaders) kokoontui Turussa

Kirkkopäivien alla. Kun USKOT-foorumi vuonna 2013 liittyi jäseneksi maailmanlaajuiseen Religions for Peace (RfP – Uskonnot rauhan puolesta) -verkostoon, se samalla tuli myös osaksi Euroopan uskontojohtajien verkostoa, sillä ECRL toimi RfP:n alueellisena edustajana. Järjestö pyrkii uskontojohtajien ja uskonnollisten toimi-

joiden kautta edistämään rauhaa ja löytämään ratkaisuja konflikteihin. USKOT-foorumin puheenjohtaja, piispa Kaarlo Kalliala on ECRL:n jäsen.

ECRL:n kokouksen yhteydessä oli järjestetty tilaisuus USKOT-foorumin edustajien tapaamiseen. Tähän osal-

European Council of Religious Leaders kokoontui Turussa toukokuussa 2017. Tapaamisen yhteydessä USKOT-foorumin puheenjohtaja Kaarlo Kalliala sekä varapuheenjohtajat Yaron Nadbornik ja Atik Ali tapasivat Euroopan uskonnollisia johtajia.

listuivat puheenjohtaja Kallialan lisäksi molemmat varapuheenjohtajat Atik Ali ja Yaron Nadbornik. ECRL:n jäsenet osallistuivat myös seminaariin ”Uskonnot, rauha, kotoutuminen”, jossa pääpuheenvuoron käytti pääministeri Juha Sipilä, sekä Turun halki kulkeneeseen rauhankävelyyn Logomolta Tuomiokirkolle. Kävely onnistui erinomaisesti ja sai paljon julkisuutta.

3.7.2 Paneeli Transatlanttisen uskonto- ja diplomaatiaverkoston kanssa

USKOT-foorumi oli kutsuttu 31.5.2017 paneelikeskusteluun, jota seurasi 17 eri Euroopan sekä USA:n ja Kanadan ulkoministeriöiden edustajaa, jotka muodostavat Transatlanttisen uskonto ja diplomatia -verkoston (Transatlantic Policy Network on Religion and Diplomacy). Tilaisuudessa Foorumin edustajat esittelivät uskontojen yhteistyötä Suomessa ja vastasivat kiinnostuneiden osanottajien lukuisiin kysymyksiin. Paneeliin osallistuivat varapuheenjohtaja Atik Ali, hallituksen jäsen Mari-Anna Pöntinen sekä toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli. Kokous pidettiin Kirkkohallituksen tiloissa. Sen järjestäjänä toimi ulkoministeriö yhteistyössä Kirkon Ulkomaanavun kanssa.

3.7.3 KUA Interfaith Round Table

Kirkon Ulkomaanavun (KUA) Uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhankävelyverkosto järjesti 26.9.2017 tilaisuuden, jossa vieraili Adama Dieng, YK:n pääsihteerin erityisneuvonantaja kansanmurhien estämiseksi. USKOT-foorumi sai kutsun esitellä tapaamisessa Foorumin toimintaa. Foorumia esittelevät varapuheenjohtaja Yaron Nadbornik, hallituksen jäsen Pia Jardi ja toiminnanjohtaja Anja Toivola-Stambouli.

USKOT-foorumi esittäytyi Kirkon Ulkomaanavun Uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhankävelyverkoston tilaisuudessa, johon osallistui YK:n pääsihteerin erityisneuvonantaja Adama Dieng. Kuvassa myös Mohamed Elsanousi, Pekka Metso ja Yaron Nadbornik.

3.7.4 Nuorten uskontodialogikoulutus

Nuorten uskontodialogikoulutus Ad Astran puitteissa toteutui suunnitellusti syksyllä 2017. Syyskuussa alkaneeseen koulutukseen osallistui 20 nuorta. Koulutus toteutettiin ruotsalaisen Fryshusetin ”Tillsammans för Sverige” (yhdessä Ruotsin puolesta) -hankkeen yhteistyökumppanina, ja se tapahtui monikielisissä ryhmissä (ruotsi, suomi, englanti). Hanketta veti Suomessa Milena Parland.

Talous ja hallinto

4 Talous ja hallinto

4.1 Talous

Vuosi 2017 merkitsi USKOT-foorumin talouden kannalta merkittävää muutosta parempaan suuntaan. Valtiolta oli edellisenä vuonna päättänyt lisätä budjettiinsa määrärahan uskontojen vuoropuhelun edistämiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) myönsi tästä määrärahasta USKOT-foorumille yleisavustusta vuonna 2016 (20 000e) ja vuonna 2017 (45 000e). Koska vuoden 2016 päätös tuli vasta joulukuussa, varoja voitiin käyttää myös vuoden 2017 menoihin. Lisäksi myönnettiin projektiavustus (5 000e) seminaarin järjestämistä varten.

Valtionavustusten lisäksi Foorumin jäsenyhteisöt maksoivat vuonna 2017 jäsenmaksuina 8 000e. Summa perustui kunkin viiden taustatahon jäsenmaksuihin siten, että neljä jäsenmäärältään pientä yhteisöä maksoi kukin 1 000e, ja Suomen ev.lut. kirkko 4 000e.

4.2 Hallinto

Valtiovallan tuen turvin pystyttiin vuonna 2017 sekä palkkaamaan henkilöstöä että hankkimaan Foorumille asianmukaiset toimistotilat ja konttoritekniikka. Foorumin toimisto, joka sijaitsee Islam-seurakunnan toimistohotellissa osoitteessa Fredrikinkatu 33 A, muutti tilavampaan huoneeseen. Samalla hankittiin konttorikalusteita sekä tietokoneet toimihenkilöille. Foorumin sähköposti uudistettiin siten, että yleinen osoite on info@uskot.fi ja henkilöstöllä etunimi.sukunimi@uskot.fi. Samalla nettisivuston osoite muutettiin muotoon www.uskot.fi. Hallituksen jäsenille hankittiin USKOT-foorumin käyntikortit.

Anja Toivola-Stambouli jatkoi palkkiotoimisena toiminnanjohtajana. OKM:n rahoituspäätöksen tultua tietoon toukokuun lopulla, Foorumille päätettiin rekrytoida osa-aikainen viestintävastaava. Tehtävää hoiti aluksi varapuheenjohtaja Yaron Nadbornik ja syyskuusta lähtien Saara Kuoppala, joka myös toimi kokoaikaisena projektisihteerinä marras- ja joulukuussa Hanasaari II-seminaarin järjestelytehtävissä. Rahastonhoitajana jatkoi pro bono SEN:in rahastonhoitaja Perry Johansson. Syksyn kuluessa valmistauduttiin palkkaamaan kokoaikainen toiminnanjohtaja vuonna 2018.

